

ע"פ 29451/04/17 - יוסף שלם נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 29451-04-17 שלם נ' מדינת ישראל

בפני כבוד השופטת חגית מאק-קלמנוביץ
המערער יוסף שלם ע"י ב"כ עו"ד אילון אורון
נגד
המשיבה מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

פסק דין

העובדות ופסק הדין קמא

1. זהו ערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין של בית המשפט לתעבורה בירושלים (כב' סגן הנשיא יהושע צימרמן), הכרעת הדין מיום 22.2.17 וגזר הדין מיום 8.3.17.

המערער הורשע לאחר ניהול הוכחות בגרימת תאונת דרכים שתוצאותיה חבלה של ממש, עבירות של נהיגה בקלות ראש, גרימת חבלה של ממש, התנהגות הגורמת נזק וסיכון עוברי דרך בנסיעה לאחור - עבירות לפי סעיפים 62(2) ו-38(3) לפקודת התעבורה, ותקנות 21(ב)(2) ו-45(1) לתקנות התעבורה (בהתאמה). על פי עובדות כתב האישום והכרעת הדין, המערער נסע לאחור כדי לחנות במקביל למדרכה. הוא לא הבחין בהולך רגל שעמד בסמוך ועסק בפריקה וטעינה של רכב מסחרי חונה, ופגע בהולך הרגל כשעלה ברכו על רגלו של הולך הרגל, וגרם לו חבלה של ממש: שבר פריקה בקרסול שהצריך טיפול ניתוחי תחת הרדמה מקומית וקיבוע בפלטה וברגים.

2. אין מחלוקת על כך שהנפגע ואחיו נמצאו בזמן התאונה בסמוך לרכב, במטרה להוציא מטען מחלקו האחורי של הרכב. בית משפט קמא קבע כי מדובר ברכב שדלתות תא המטען שלו נפתחות לצדדים (ימין ושמאל) ולא כלפי מעלה (פיסקה 5 להכרעת הדין, בתחתית עמ' 2). כן נקבע כי "הנפגע ואחיו שהו מאחורי רכבם, הנפגע בימין הרכב ואחיו בשמאלו, דלתות תא המטען היו פתוחות לימין ושמאל והנפגע לא בלט שמאלה לתוך נסיעת הנאשם" (סוף פיסקה 5 להכרעת הדין). עוד נקבע (בסעיף 6 להכרעת הדין) כי מדובר ברכב גבוה וכי הדלת השמאלית של תא המטען, בהיותה פתוחה, הגבילה מאד את שדה ראייתו של המערער. בית המשפט קבע, איפוא, כי "אני סמוך ובטוח כי הנאשם לא ראה את הנפגע ואחיו, ואולם אינני יכול לקבוע מסמרות בשאלה האם יכול היה לראות אותם בתחילת תמרון החניה לאחור. סביר להניח כי תוך כדי נסיעתו לאחור באלכסון... נפתח קמעה שדה הראיה, ואולם לא ניתן לקבוע ממצא בעניין". בהמשך (פסקה 7 לפסק הדין) הוסיף בית המשפט וקבע כי "לא ניתן לקבוע האם או באיזה שלב יכול היה הנאשם לראות את הנפגע". עם זאת סבר בית משפט קמא כי אין בכך כדי לפטור את המערער מאחריות, שכן היה על הנאשם להבחין בדלתות הפתוחות של הרכב, ואילו היה מבחין בהן, "שמא היתה נדלקת במוחו "נורה אדומה"

המתריעה בפני סכנה צפויה, ודאי כאשר הוא מודע, כפי שמסר בהודעתו במשטרה, כי איננו יכול להבחין באדם מעבר לרכב הגבוה".

בית משפט קמא הוסיף וקבע כי "נסיעה לאחור, ודאי חניה, קל וחומר חניה בין שני כלי רכב, מחייבת זהירות יתרה. לנאשם אין זכות מוקנית להחנות את רכבו בכל מקום שליבו חפץ, ואם תנאי הדרך אינם מאפשרים חניה בטוחה עליו לתור אחר חניה אחרת או לוודא כי אין "הפתעה" מעבר לרכב, שכן הפתעה זו אמורה להיות בגדר הצפיות של הנאשם, בעיקר כאשר ניתן להבחין בנקל בדלתות הרכב הפתוחות".

דין והכרעה

3. כאמור, בית משפט קמא קבע ממצאים לפיהם דלתות הרכב היו פתוחות, הנפגע ואחיו היו מאחורי הרכב, ולא בלטו לכיוון נסיעת המערער. מדובר בממצאים עובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה המבררת, שערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בהם. עם זאת, אני סבורה שהממצאים שנקבעו על ידי בית משפט קמא אינם מתייחסים לכל המהלך של האירוע הדינמי, ולפיכך אינם מציגים את התמונה המלאה של העובדות הרלוונטיות במהלך כל האירוע:

4. הנפגע העיד כי הוא ואחיו עמדו על המדרכה בסמוך לרכבם, הוא הלך אל מאחורי הרכב כדי להוציא ממנו דברים, וכשעמד לעלות למדרכה נפגע על ידי המערער (עמ' 4). הוא נשאל אם בזמן שהלך לעבר חלקו האחורי של רכבו, רכב המערער כבר היה במקום, והשיב שאינו יודע (עמ' 8 שורה 29). הנפגע לא זכר או הוא או אחיו פתחו את דלתות הרכב (עמ' 9 שורה 17). בחקירתו הנגדית נשאל הנפגע על כך שלא טען במשטרה שדלתות הרכב היו פתוחות, והשיב שאינו זוכר (עמ' 9 שורות 30, 31). בחקירה החוזרת נשאל הנפגע בנושא זה, אולם לא טען שבמשטרה מסר גירסה בנוגע למצב הדלתות, אלא שניתן להבין על פי ההיגיון כי אלמלא היו הדלתות פתוחות לא ניתן היה להוציא חפצים מהרכב. כך שהעובדה שלא נמסרה גירסה במשטרה בנוגע למצב הדלתות נותרה בעינה (ראו עמ' 10, 11 לפרוטוקול). מגירסתו של הנפגע, לפיה סיים את הוצאת החפצים מהרכב ופנה לכיוון המדרכה, ניתן להסיק כי באותו שלב דלתות הרכב נסגרו כבר, שכן לא היה עוד צורך בהחזקתן פתוחות.

אחיו של הנפגע לא נחקר כלל בנושא זה. בשתי הסקיצות של זירת התאונה שנערכו על ידי המערער ועל ידי אחיו של הנפגע (ת/2, ת/4) לא מופיעות דלתות הרכב.

התוצאה היא, איפוא, שלא הוברר בדיוק מתי ועל ידי מי נפתחו דלתות רכבם של הנפגע ואחיו, ובפני בית משפט קמא לא היו גירסאות ברורות בנושא זה.

4. כאמור, בית משפט קמא קבע כמצא כי המערער לא ראה את הנפגע ואחיו עובר לפגיעה, וכי לא ניתן לקבוע מסמרות בשאלה אם יכול היה לראות אותם בתחילת תמרון החניה או בשלב כלשהו של הנסיעה לאחור, אולם הוא מצא שיש להרשיע את המערער כיון שדלתות הרכב הפתוחות אמורות היו להדליק נורה אדומה לגרום לו לנהוג ביתר זהירות.

אולם מאחר שקיים חוסר בהירות בנוגע לשאלה מתי ועל ידי מי נפתחו הדלתות, אין ודאות שהמערער אכן יכול היה בשלב כלשהו של נסיעתו לראות את דלתות הרכב הפתוחות. מעדויות הנפגע ואחיו עולה כי הנפגע הלך לחלק האחורי של הרכב, פתח את הדלתות, הוציא דבר מה ופנה לעלות שוב למדרכה, כך שמשך הזמן שבו נדרש היה שהדלתות יהיו פתוחות היה קצר מאוד, עד כדי מספר שניות בלבד - פרק הזמן הנדרש להוצאת חפצים מהרכב. אין ודאות כי באותו פרק זמן, אולי קצר מאוד, בו היו הדלתות פתוחות, יכול היה המערער לראות את מצבן.

5. גם הקביעה שהנפגע ואחיו לא בלטו לכיוון נסיעת המערער נכונה לחלק מזמן האירוע, אך לא בהכרח לכולו. הנפגע עצמו העיד שהיה בתנועה. הוא יצא מרכבו כדי להוציא ממנו מטען, הסתובב וכשעמד לעלות למדרכה נפגע על ידי המערער. בית משפט קמא קבע כי המערער ואחיו נמצאו בשני צדיו של הרכב שלהם, כשדלתות תא המטען פתוחות לימין ולשמאל. במצב זה, לא ברור כיצד בדיוק התרחשה הפגיעה בנפגע, שכן אין מחלוקת על כך שדלתות הרכב עצמן לא נפגעו. כך, אילו היה הנפגע עומד סמוך לרכבו, היו הדלתות מהוות מעין חייץ בינו לבין רכב המערער, והפגיעה בו היתה גורמת גם לפגיעה בדלתות רכבו של הנפגע. העובדה שהדלתות לא נפגעו מצביעה על כך שהדלתות היו סגורות בזמן הפגיעה, או שהנפגע חרג ובלט מהן.

6. המערער העיד כי בזמן הנסיעה לאחור הוא נסע לאט, הסתכל במראות, הפנה מבט לאחור ונעזר בחיישני רוורס המותקנים ברכב (עדותיו בעמ' 18, 19). גם אחיו של הנפגע העיד כי המערער נסע במהירות איטית מאד (עמ' 15 שורה 30), והדבר גם מתחייב מהסיטואציה של חניה במקביל בנין שני כלי רכב, שאינה מאפשרת נסיעה מהירה. גם הנפגע עצמו העיד כי מקום החניה אליו ביקש המערער להגיע היה במרווח בין שני כלי רכב חונים והוא נדרש לפניה חדה (עדותיו בראש עמוד 8).

בית משפט קמא לא קבע כי המערער הבחין בנפגע בפועל, ואף לא קבע נקודה מסוימת שבה שדה הראיה ומקומם של המעורבים אפשר לערער להבחין בנפגע. הקביעה בהכרעת הדין היא שבשל דלתות הרכב הפתוחות היה על המערער לצפות אפשרות הימצאות של אדם המוסתר על ידי הרכב והדלתות. אני סבורה שלנוכח אי הבהירות העובדתית שפירטתי לעיל, העובדה שלא ברור מתי במדויק היו דלתות הרכב פתוחות ואם המערער יכול היה להבחין בהן, ויתר הקשיים המתעוררים לגבי האירוע, לא ניתן לקבוע כי על המערער חל אותו סטנדרט זהירות מוגבר הנובע מהיותן של דלתות הרכב פתוחות. לא ניתן, איפוא, לשלול אפשרות שהמערער נקט את כל אמצעי הזהירות המתחייבים בנסיבות, ובכל זאת לא יכול היה להבחין בנפגע.

7. על נהג הנוסע לאחור חלה חובת זהירות מוגברת, וכן חובה לנקוט באמצעים הדרושים כדי למנוע סיכון או פגיעה (תקנה 45 לתקנות התעבורה התשכ"א-1961).

נפסק כי כאשר שדה הראיה מוגבל, הנהג אינו רשאי לנסוע לאחור בכל מצב, ויש לקבוע את אמצעי הזהירות המתחייבים בהתאם לנסיבות, בין היתר סוג הרכב ובהתאם לכך גודל "השטח המת" שאינו מאפשר ראייה לאחור, מקום הנסיעה, הסבירות למעבר הולכי רגל, הזמן שעבר מאז בוצעה בדיקת השטח המת, ועוד (ראו ד"נ 22/83, **מדינת ישראל נ' אליהו בן עובדיה חדריה** (19.4.84), פ"ד לח (2) 285). נהגים הורשעו בעבירות רשלנות במצבים בהם נהג היה מודע לקיומן של תשתיות גרועות והימצאות ילדה בתחום שדה הראיה שלו; כאשר קיים שטח מת גדול שלא נבדק ולא היתה היעדרות במכוון, וכדומה. (ראו: רע"פ 4095/15, **יובל אסולי נ' מדינת ישראל** (23.6.15); רע"פ 376/09, **חאפז שרקאווי נ' מדינת ישראל** (10.3.09)).

בנסיבות המקרה שבפני, המערער עשה שימוש באמצעים המתחייבים - מבט לאחור, צפיה במראות והיעדרות בחיישנים המזהים סכנה בעת נסיעה לאחור. לא מצאתי שהמערער סטה מסטנדרט הזהירות המתחייב בנסיבות כפי שתוארו לעיל.

לנוכח האמור אני מקבלת את הערעור ומזכה את המערער מהעבירות המיוחסות לו.

ניתן היום, טו באדר תשע"ח, 2 במרץ 2018, בהעדר הצדדים.

בהסכמת הצדדים המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.